

EN
NAPOLITANO
**DRAGI
EDVARDE**

S engleskog prevela
Sanja Bošnjak

Za Dena Vajlda, za sve

၁

Prvo poglavlje

„Pošto je smrt sigurna, a vreme smrti nesigurno,
šta je onda najvažnije?“

Pema Čodron

12. jun 2013.

7.45

Aerodrom Njuark blistao se posle nedavnog renoviranja. Na svakom spoju sigurnosne trake nalazile su se biljke u saksijama, da putnicima ublaže nervozu usled dugog čekanja. Ljudi su se naslanjali na zidove ili sedeli na koferima. Svi su se probudili pre zore; glasno su uzdisali, frfljajući od iscrpljenosti.

Kad su Adlerovi stigli na red, stavili su kompjutere i obuću na tacne. Brus Adler je skinuo kaiš, smotao ga i uredno spustio u sivu plastičnu posudu pored svojih smeđih cipela. Njegovi sinovi su bili neuredniji; bacili su patike na laptopove i novčanike. Pertle su visile niz spoljnu stranu zajedničke tacne, i Brus nije mogao da odoli a da ih ne prebaci unutra.

Na velikom četvrtastom znaku je pisalo: *Novčanike, ključeve, telefone, nakit, elektronske uređaje, kompjutere, tablete, metalne predmete, cipele, kaiševe i hranu odložite u sigurnosne posude. Ne unosite piće i zabranjene predmete.*

Brus i Džejn Adler stajali su pored svog dvanaestogodišnjeg sina Edija dok su prilazili skeneru. Petnaestogodišnji Džordan čekao je pozadi da njih troje prođu.

Obratio se oficiru za skenerom: „Ne želim da prođem.“

Službenik ga je pogledao. „Šta si rekao?“
Dečko je zavukao ruke u džepove. „Neću proći kroz skener.“
Oficir je viknuo da ga svi čuju: „Ovaj momak odbija da prođe!“
„Džordane!“, doviknuo mu je otac s drugog kraja tunela.
„Šta to radiš?“

Dečko je slegnuo ramenima. „Ovo ozrači celo telo, tata. To je najopasniji i najmanje pouzdan skener na tržištu. Čitao sam o njemu i nema šanse da prođem.“

Brus je bio odmakao desetak metara. Znao je da mu neće dozvoliti da se vrati kroz skener i pridruži sinu. Zaćutao je. Nije želeo da Džordan izbrblja još nešto.

„Pomeri se u stranu, dete!“, naredi uniforma. „Zadržavaš prolaz.“

Pošto je dečko poslušao, oficir ga upozori: „Da ti kažem nešto, mnogo je lakše i prijatnije proći kroz ovu mašinu nego da te onaj tip tamo opipava. Vrlo je *temeljno*, ako znaš na šta mislim.“

Dečko je sklonio kosu sa čela. Porastao je petnaest centimetara od prošle godine i bio je mršav kao hrt. Kovrdžava kosa, kao majčina i bratovljeva, tako brzo mu je rasla da nije mogao da je obuzda. Otac je bio sed i kratko podšišan. Brus je pobeleo sa dvadeset sedam, iste godine kad se Džordan rodio. Voleo je da pokaže na svoju glavu i kaže mu: *Vidi šta si mi uradio*. Dečko je bio svestan da ga otac napeto gleda, kao da pokušava da ga urazumi telepatski.

Džordan je bio uporan: „Neću da prođem kroz tu mašinu. Imam četiri razloga za to. Hoćete da ih čujete?“

Radniku obezbeđenja ovo postade zabavno. Putnici oko njih obratiše pažnju.

„O bože“, reče Brus sebi u bradu.

Edi Adler je uhvatio majku za ruku, prvi put posle godinu dana. Dok je gledao roditelje kako se pakuju za ovu selidbu iz Njujorka za Los Anđeles – *veliki preokret*, kako ju je nazvao

njegov otac – stomak mu se uznemirio. Sad je osetio da krči i zapitao se da li je toalet u blizini. „Trebalo je da ostanemo s njim”, rekao je.

„Biće sve u redu”, rekla je Džejn, koliko sinu, toliko i sebi. Njen muž je zurio u Džordana, ali ona nije mogla da gleda, pa se fokusirala na prijatan osećaj dečje ruke u svojoj. Nedostajalo joj je to. *Toliko toga bi se moglo rešiti*, pomislila je, *kad bismo se samo češće držali za ruke*.

Oficir je duboko udahnuo. „Pucaj, klinjo!”

Džordan podiže prste, spreman da broji. „Prvo, radije bih izbegao izlaganje zračenju. Drugo, ne verujem da ova tehnologija sprečava terorizam. Treće, zgrožen sam što vlada hoće da mi slika muda. I četvrto”, udahnuo je, „mislim da je položaj koji smo prinuđeni da zauzmemo unutar skenera – s podignutim rukama, kao da nas neko pljačka – osmišljen da se osetimo nemoćno i poniženo.”

Radnik obezbeđenja se više nije smeškao. Osvrnuo se oko sebe. Nije bio siguran pravi li momak budalu od njega.

Krispin Koks je sedeo u invalidskim kolicima u blizini. Čekao je da mu obezbeđenje pregleda kolica zbog eksploziva. Starac je kipeo od besa. Da mu pregledaju kolica zbog eksploziva! Da mu je ostalo imalo vazduha u plućima, odbio bi. Šta ove budale misle, ko su? Šta misle ko je on? Zar nije već dovoljno loše što mora da sedi u toj stolici i putuje s bolničarkom? Zarežao je: „Ispipajte tog dečka već jednom, dođavola!”

Decenijama je izdavao naređenja i gotovo uvek su ga slušali. Njegov tenor je razbio službenikovu neodlučnost kao šaka karatiste s crnim pojasom dasku. Prosledio je Džordana svom kolegi. Ovaj mu naredi da raširi noge i ruke. Adlerovi su s nevericom gledali kako čovek grubo prelazi rukama između Džordanovih nogu.

„Koliko imaš godina?“, pitao je oficir zastavši da namesti gumene rukavice.

„Petnaest.“

Namrštio se. „Retko ovo radim deci.“

„Kome radite?“

„Hipicima, uglavnom.“ Na trenutak se zamislio. „I bivšim hipicima.“

Džordan je ostao miran. Čovek ga je opipavao oko pojasa farmerica, i to ga je golicalo. „Možda ću ja biti hipik kad porastem.“

„Završio sam, klinac“, rekao mu je čovek. „Odlazi!“

Džordan se smeškao kad se pridružio porodici. Uzeo je svoje patike od brata. „Hajdemo“, rekao je. „Da ne zakasnimo na let.“

„Razgovaraćemo o ovome kasnije“, rekao je Brus.

Dvojica dečaka su krenula kroz hodnik. Prozori su otvarali pogled na njujorške nebodere u daljini – planine od čelika i stakla parale su plavo nebo. Džejn i Brus nevoljno pogledom potražiše mesto gde su nekad bile kule bliznakinje, kao što jezik pronalazi rupu gde je izvađen zub. Njihovi sinovi su bili mali kad su kule pale, i prihvatili su obris grada takav kakav je.

„Edi“, reče Džordan, i dvojica dečaka razmeniše poglede.

Braća su čitala jedan drugog bez po muke; roditelji su često bili zbunjeni kad bi shvatili da su Džordan i Edi obavili čitav razgovor i doneli odluku bez reči. Uvek su bili složni i nerazdvojni. Ali poslednjih godinu dana Džordan se udaljavao. Način na koji je sad izgovorio bratovljevo ime poručivao je: *Još sam tu. Uvek ću se vraćati.*

Edi je udario brata pesnicom u ruku i potrčao.

Džejn je koračala oprezno. Svrbela ju je ruka koju joj je mlađi sin pustio.

Kod ulaza su ponovo čekali. Linda Stolen, mlada žena odevena u belo, požurila je u apoteku. Dlanovi su joj bili znojavi i srce joj je lupalo kao da se nadalo da će pronaći način da iskoči. Let iz Čikaga joj je stigao u ponoć. Satima je sedela na klupi i pokušavala da odrema, čvrsto stežući torbicu na grudi. Rezervisala je najjeftiniji let – zato je presedala u Njuarku. Obavestila je oca na putu do aerodroma da više nikad od njega neće tražiti novac. Grohotom se nasmejao, čak se pljesnuo po kolenu, kao da mu je upravo ispričala najsmješnji vic koji je u životu čuo. Ali bila je ozbiljna. Jer je donela dve odluke: nikad se neće vratiti u Indijanu i nikad više neće moliti ni njega ni njegovu treću ženu za bilo šta, nikada.

U apoteku je otišla drugi put za dvadeset četiri sata. Zavukla je ruku u torbicu i dodirnula omot testa za trudnoću koji je kupila u Saut Bendu. Ovog puta je izabrala tabloidni časopis, kesicu čokoladnih bombona i sok i ponela ih do kase.

Krispin Koks je hrkao u kolicima. Telo mu je izgledalo kao suvonjavi origami od kože i kostiju. Prsti bi mu povremeno zatreperili, kao ptičice koje se muče da polete. Njegova bolničarka, sredovečna žena s gustim obrvama, turpijala je nokte na sedištu pored njega.

Džejn i Brus su sedeli jedno pored drugog na plavim aerodromskim stolicama i raspravljali se, što niko u blizini ne bi ni naslutio. Lica su im bila ravnodušna, a glasovi tihi. Sinovi su taj stil roditeljske svađe nazivali DEFCON 4¹, i nisu bili zabrinuti. Roditelji su se raspravljali, ali to je više bio način komuniciranja nego borba. Trudili su se da dopru jedno do drugog, ne da udaraju.

„To je bilo opasno”, rekao je Brus.

¹ Šifra za povećanu pripravnost obavешtajnih službi i pooštravanje mera nacionalne bezbednosti. (Prim. prev.)

Džejn je blago odmahнула glavom. „Džordan je dete. Nisu mu ništa uradili. Zna svoja prava.”

„Naivna si. Suprotstavio se, a ova zemlja na to ne gleda blagonaklono, šta god da ustav kaže.”

„Ti si ga učio da treba da govori ono što misli.”

Brus je stegao usne. Želeo je da se pobuni, ali nije imao prava. On je podučavao dečake i uvek je isticao važnost kritičkog mišljenja u planu i programu. Setio se kako im je nedavno trubio zašto pravila ne treba uzimati zdravo za gotovo. *Sve preispitujte*, govorio je. *Sve*. Nedeljama je govorio o idiotizmu onih naduvanih faca na Kolumbiji što mu nisu produžili ugovor jer nije odlazio na koktel-zabave. Pitao je šefa odseka: *Kakve veze, dođavola, ima trabunjanje pijanih ljudi s matematikom?* Želeo je da i njegovi sinovi ispituju te naduvenkoviće, ali ne još. Trebalo je da promeni izjavu u: *Ispitujte sve kad odrastete i budete svoji ljudi, kad ne budete više živeli s roditeljima, da ja ne moram da pazim i brinem.*

„Gledaj onu ženu tamo!”, reče Džejn. „Zvončići su joj ušiveni za porub suknje. Možeš li da zamisliš da nosiš nešto što zazvoni svaki put kad se pomeriš?” Odmahnula je glavom podsmešljivo, ali zapravo se divila. Zamislila je hodanje praćeno zveckanjem zvončića. Stvaranje muzike i privlačenje pažnje pri svakom koraku. Od te pomisli je pocrvenela. Imala je na sebi farmerice i ono što je smatrala svojim „džemperom za pisanje”. Tog jutra je potražila udobnu odeću. Za koju priliku se obukla ta žena?

Strah i stid zbog skenera napuštali su Brusovo utrnulo telo. Protrljao je slepoočnice i u sebi izdeklamovao jevrejsko-ateističku molitvu zahvalnosti što ga nije uhvatila glavobolja od koje su mu pulsirale sve kosti u lobanji. Kad ga je doktor pitao zna li šta je uzrok migreni, frknuo je. Odgovor je bio tako jasan i očigledan: sinovi. Otkako je postao otac, samo se trzao od

straha. Kad su dečaci bili bebe, Džejn je govorila da ih je nosio kao žive granate. Što se njega tiče, to su i dalje. I pristao je da se preseli u Los Angeles samo zato što im je filmski studio iznajmio kuću s dvorištem. Nameravao je da smesti svoje granate u taj ograđeni prostor, i ako požele bilo kuda da odu, on će ih odvesti. U Njujorku su mogli jednostavno da uđu u lift i kidnu.

Bacio je pogled na njih. Čitali su na drugoj strani prostorije, demonstrirajući bar nekakvu samostalnost. Mlađi je istovremeno odmeravao njega. I Edi je bio sklon brizi. Razmenili su poglede, dve verzije istog lica. Brus se silom široko osmehnuo u nadi da će sinu izmamiti osmeh. Odjednom je poželeo da vidi dečaka srećnog.

Žena s bučnom suknjom prođe između oca i sina i preseče im pogled. Zvončići su pozdravljali svaki njen korak. Bila je visoka, Filipinka, korpulentna. Sitne perlice su joj ukrašavale crnu kosu. Pevala je za sebe. Tiho, ali razbacivala je reči po čekaonici kao latice cveća: *Slava, milost, aleluja, ljubav*.

Crni vojnik u uniformi stajao je kraj prozora, leđima okrenut prostoriji. Visok skoro dva metra i širok kao dvokrilni ormar. Bendžamin Stilman je svojom pojavom zapravo ispunjavao svaki prostor. Slušao je pevačicu; ženin glas ga podseti na bakin. Znao je da će, baš kao skener, baka videti kroz njega istog trena kad ga ugleda na losanđeleskom aerodromu. Videće šta se desilo tokom svađe s Gavinom; videće bok kroz koji mu je prošao metak dve nedelje kasnije i kesu za kolostomiju koja sad zapušava rupu. Pred njom – iako je bio obučen za izvrđavanje i čitav život skrivao istinu od svakoga, uključujući i samog sebe – igra će biti teža. Ali trenutno je pronalazio mir u zvucima te pesme.

Aerodromska službenica je prišla ulazu u čekaonicu s mikrofonom. Isturila je kuk u stranu. Drugim zaposlenima

na ulazima uniforma je bila ili prevelika ili pretesna, ali njoj je stajala kao salivena. Kosu je pokupila u urednu punđu i našminkala usne sjajnim crvenim ružem.

Mark Lasio podiže pogled dok je porukom slao uputstva svom saradniku. Imao je trideset dve godine i časopis *Forbs* je dvaput za tri godine objavio njegov profil. Čvrsta brada, plave oči i izvežban preki pogled, kratka kosa namazana gelom. Odelo mu je bilo mat sivo, neupadljivo, ali skupo. Odmerivši ženu, Mark oseti kako mozak počinje da mu se okreće kao točak s lopaticama, vrteći se od sinoćnog viskija. Uspravio se na stolici i potpuno se okrenuo ka njoj.

„Dame i gospodo”, rekla je, „dobro došli na let 2977 za Los Anđeles. Spremni smo za ukrcavanje.”

Avion erbas A321, beli kit s plavom prugom na boku. Mesta za sto osamdeset sedam putnika, raspoređenih oko središnjeg prolaza. U prvoj klasi, dva prostrana sedišta s obe strane prolaza; u ekonomskoj, po tri sedišta s obe strane. Sva su bila popunjena.

Putnici su lagano ulazili; ručne torbe s predmetima previše dragocenim ili važnim da ih stave u prtljag udarale su im o kolena. Po ulasku, svi odreagovaše na temperaturu. Bilo je hladno kao u zamrzivaču. Klima-uređaji su ispuštali neprekidno, oštro ššššš! Ruke, dotad gole, naježiše se i ubrzo ih prekriše džemperima.

Krispinova bolničarka se užurbala oko njega dok je prelazio iz kolica na sedište u prvoj klasi. Bio je budan, i ljutnja mu je dostigla vrhunac. Najgore u toj bolesti bilo je to što je omogućavalaljudima – *prokletim strancima* – punu slobodu da ga dodirnu. Bolničarka pruži ruke da ga uhvati za butinu, da ga bolje namesti. *Butinu!* Te noge su nekad koračale kroz sale za sastanke, trčale po

klupskom terenu za skvoš i spuštale se najopasnijim skijaškim stazama Džekson Hola. A sad jedna žena, koju je u najboljem slučaju smatrao prosečnom, misli da može da ih obavlja dlanovima. Odmahnuo joj je rukom. „Ne treba mi pomoć”, rekao je, „da bih se smestio na proketo sedište.”

Bendžamin se ukrcao u avion spuštene glave. Dopotovao je u Njujork vojnim avionom, pa mu je ovo bio prvi komercijalni let posle više od godinu dana. Ali znao je šta može da očekuje i nije mu bilo prijatno. Godine dve hiljade druge, automatski bi ga prebacili iz ekonomske u prvu klasu, i čitav avion bi mu aplaudirao čim bi ga videli. Sad je jedan putnik zapljeskao, pridružio mu se drugi, i još nekoliko. Aplauz je poskakivao kao kamenčić preko jezera, dodirujući ga tu i tamo, pre nego što je potonuo ispod tamne površine u tišinu. Zvuk je, dok je trajao, bio sporadičan, stidljiv. „Hvala vam za službu”, šapnula je mlada žena. Vojnik podiže ruku da blago salutira i spusti se na sedište ekonomske klase.

Porodica Adler se razdvojila pred vratima. Džejn je mahnula sinu i mužu, koji su bili odmah ispred nje, a onda je, povijenih ramena, požurila u prvu klasu. Brus je na trenutak pogledao za njom pa usmerio Džordanove i Edijeve krakate noge ka zadnjem delu aviona. Zagledao je brojeve sedišta u prolazu i izračunao da će biti dvadeset devet redova udaljen od Džejn. A obećala je da će zameniti svoju kartu da sedi s njima. Ipak, znao je da njena obećanja, kad imaju veze s poslom, znače vrlo malo. No, želeo je da joj veruje, i tako birao da bude razočaran.

„Koji red, tata?”, pitao je Edi.

„Trideset prvi.”

Putnici su otpakivali užinu i knjige i stavljali ih u džepove na sedištima ispred sebe. Zadnji deo aviona je mirisao na indijsku hranu. Kućni kuvari, uključujući i Brusa, njuškali su

vazduh: *kim*. Džordan i Edi su se svađali zbog sedišta pored prozora – otac je zauzeo mesto kraj prolaza zbog nogu – dok stariji dečak nije shvatio da zadržavaju ostale putnike i naglo popustio. Zažalio je zbog tog zrelog čina čim je seo; osećao se zarobljenim između oca i brata. Ushićenje – *moć* – koje je osetio posle pregleda obezbeđenja splasnulo je. Tih nekoliko minuta osećao se kao odrasla osoba. Sad se osećao kao glupi klinac vezan za visoku stolicu. Rešio je da ne razgovara s Edijem bar sat, da ga kazni.

„Tata”, rekao je Edi, „da li će sve naše stvari biti u novoj kući kad stignemo?”

Brus se pitao zbog čega konkretno Edi brine: svog ležibega, klavirske muzike, plišanog slona s kojim je povremeno spavao? Njegovi sinovi su živeli u njujorškom stanu čitavog života. Sad su ga izdali; ako Džejn uspe i odluče da ostanu na Zapadnoj obali, prodaće ga. „Kutije nam stižu sledeće nedelje”, odgovorio je. „Kuća je nameštena. Snaći ćemo se do tada.”

Dečak, kome ne biste dali dvanaest godina, klimnu glavom prema ovalnom prozoru pored njega. Vrhovi prstiju su mu pobeleli dok je pritiskao prozirnu plastiku.

U belim farmericama i tankoj majici, Linda Stolen zadrhta. Žena koja je sedela s njene desne strane je – da li je moguće? – već zaspala. Prebacila je plavu maramu preko lica, naslonjena na prozor. Linda začeprika po džepu na naslonu sedišta ispred sebe u nadi da će pronaći prekrivač. Utom žena s raspevanom suknjom zakorači u njen red. Bila je tako krupna da se, kad se smestila pored prolaza, prelila preko rukohvata na Lindin prostor.